



EVROPSKA KOMISIJA

Bruselj, 21.6.2012
COM(2012) 335 final

2012/0163 (COD)

Predlog

UREDBA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

**o vzpostavitvi okvira za upravljanje finančnih odgovornosti, povezanih s sodišči za
reševanje sporov med vlagatelji in državo, ustanovljenimi z mednarodnimi sporazumi,
katerih pogodbenica je Evropska unija**

OBRAZLOŽITVENI MEMORANDUM

1. OZADJE PREDLOGA

1.1. Uvod

Lizbonska pogodba je neposredne tuje naložbe postavila v okvir skupne trgovinske politike Unije in s tem izključne pristojnosti Unije. Eden od osrednjih elementov mednarodnih sporazumov o neposrednih tujih naložbah (običajno imenovanih sporazumi o zaščiti naložb) je možnost, da vlagatelj vloži tožbo proti državi, če obstaja domneva, da je država ravnala neskladno s sporazumom o zaščiti naložb (v nadaljnjem besedilu: reševanje sporov med vlagatelji in državo). Če pride do takega pravnega spora, bo zadevna država nosila stroške (plačila za upravljanje spora, plačila arbitrov, plačila odvetnikov), in se lahko od nje zahteva, da plača odškodnino, če postopek izgubi.

Unija je že pogodbenica v enem sporazumu z možnostjo reševanja sporov med vlagatelji in državo (Pogodba o energetski listini¹) in prizadevala si bo, da s pogajanjem doseže take določbe v več sporazumih, o katerih pogajanja še potekajo ali ki bodo sklenjeni v prihodnosti. Zato je treba razmisliti o upravljanju finančnih posledic takih sporov. Namen te uredbe je vzpostaviti okvir za upravljanje takih posledic.

Glavno načelo te uredbe je, da bi bilo treba finančno odgovornost, ki izhaja iz postopkov za reševanje sporov med vlagatelji in državo, pripisati akterju, ki zagotavlja obravnavo v sporu. To pomeni, da kadar zadevno obravnavo zagotovijo institucije Unije, bi morale nositi tudi finančno odgovornost. Kadar zadevno obravnavo zagotovi država članica, bi morala nositi tudi finančno odgovornost. Samo kadar se ukrepanje države članice zahteva na podlagi zakonodaje Unije, bi morala finančno odgovornost nositi Unija. Vzpostavitev tega glavnega načela pomeni tudi, da je treba preučiti vprašanje, ali in v kakšnih okoliščinah Unija ali država članica, ki zagotavlja obravnavo v sporu, deluje kot tožena stranka, in določiti načine sodelovanja med Komisijo in državo članico v posebnih zadevah, obravnavati možnost rešitve spora in nenazadnje določiti potrebne mehanizme za zagotavljanje učinkovite razporeditve finančne odgovornosti.

Pri preučitvi teh dodatnih elementov je treba upoštevati tudi tri druga načela, na katerih temelji ta uredba. Prvič, celotna razporeditev mora biti proračunsko nevtralna, kar pomeni, da Unija nosi samo tiste stroške, do katerih je prišlo na podlagi aktov institucij Unije. Drugič, delovanje mehanizma mora biti tako, da vlagatelj tretje države ni prikrajšan zaradi potrebe po upravljanju finančne odgovornosti znotraj Unije. Z drugimi besedami, če med Unijo in državo članico obstaja nesoglasje, se vlagatelju iz tretje države plača kakršen koli znesek iz arbitražne odločbe, in šele nato se znotraj Unije obravnava notranja razporeditev. Tretjič, mehanizem mora upoštevati temeljna načela, ki urejajo zunanje delovanje Unije, kakor je določeno v Pogodbah in sodni praksi Sodišča Evropske unije, zlasti enotnost v zunanjem zastopanju in lojalno sodelovanje.

Treba je opozoriti, da je Komisija predvidela potrebo po tej uredbi v Sporočilu Komisije „Za dosego celovite evropske mednarodne naložbene politike“².

¹ UL L 380, 31.12.1994, str. 1.

² COM(2010) 343 final, str 10.

Predlagano uredbo je izrecno zahteval Evropski parlament v Resoluciji o prihodnji evropski mednarodni naložbeni politiki EU (odstavek 35 Resolucije A7-0070/2011, sprejete 22. aprila 2011). Poleg tega je Svet v sklepnih ugotovitvah o celoviti mednarodni naložbeni politiki (25. oktobra 2010) Komisijo pozval, naj preuči zadevo. Razprave, ki so sledile v Svetu, zlasti v povezavi s sprejetjem ustreznih pogajalskih smernic za nekatere sporazume v postopku pogajanja, so potrdile velik interes Sveta pri tej pobudi.

1.2. Pristojnost Unije glede sklenitve sporazumov o zaščiti naložb in mednarodna odgovornost Unije v teh sporazumih

Komisija meni, da ima Unija izključno pristojnost za sklepanje sporazumov, ki se nanašajo na vse zadeve v zvezi s tujimi naložbami, tako neposrednimi tujimi naložbami kot portfeljskimi naložbami³. Člen 207 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) Uniji določa izključno pristojnost za neposredne tuje naložbe. Pristojnost Unije za portfeljske naložbe po mnenju Komisije izhaja iz člena 63 PDEU. Navedeni člen določa, da mora biti pretok kapitala med državami članicami Unije in tretjimi državami neomejen. Člen 3(2) PDEU zagotavlja izključno pristojnost Unije, kadar pravila, vključena v mednarodni sporazum, „lahko vplivajo na skupna pravila ali spremenijo njihovo področje uporabe“. Komisija meni, da mora imeti Unija izključno pristojnost tudi v zadevah v zvezi s portfeljskimi naložbami, saj bodo predvidena pravila, ki naj bi veljala za vse portfeljske naložbe, lahko vplivala na splošna pravila o pretoku kapitala iz člena 63 Pogodbe.

Poleg tega Komisija meni, da pristojnost Unije zajema vse standardne klavzule iz besedil o zaščiti naložb, vključno z razlastitvijo. Prvič, Sodišče Evropskih skupnosti je vedno menilo, da pristojnost Unije za skupno trgovinsko politiko vključuje obveznosti, ki veljajo po vstopu na trg (tj. po uvozu blaga ali po ustanovitvi sedeža ponudnika storitve), tudi kadar države članice obdržijo možnost za sprejetje notranjih pravil⁴. Zato je uveljavljeno dejstvo, da pristojnost Unije na področju trgovine z blagom ni omejena na ukrepe na meji, kot so tarife ali uvozne kvote, temveč zajema tudi vprašanja, ki se obravnavajo po uvozu, kot je dodelitev nacionalne obravnave in obravnave po načelu največjih ugodnosti v zvezi z davki in drugimi notranjimi zakoni in drugimi predpisi⁵, ali odprava nepotrebnih ovir za trgovanje, ki izhajajo iz tehničnih predpisov in standardov⁶. Prav tako je splošno priznano⁷, da pristojnost Unije v

³ *Ibid*, odstavek 8.

⁴ Mnenje 1/94 Sodišča Evropskih skupnosti, [1994] Recueil I-5267, zlasti odstavek 29 ter odstavka 32 in 33.

„32) V skladu z nizozemsko vlado je sodelovanje Skupnosti in držav članic v Sporazumu STO upravičeno, ker imajo države članice svojo pristojnost v zvezi s tehničnimi ovirami v trgovini z neobvezno naravo določenih direktiv Skupnosti na tem področju in ker popolna uskladitev ni bila dosežena in se ne predvideva.

33) Navedene trditve ni mogoče sprejeti. Sporazum o tehničnih ovirah v trgovini, katerega določbe so zasnovane tako, da zagotavljajo, da tehnični predpisi in standardi ter postopki za presojo skladnosti s tehničnimi predpisi in standardi ne bi povzročali nepotrebnih ovir v mednarodni trgovini (glej preambulo in člena 2.2 in člena 5.1.2 Sporazuma), spada v okvir skupne trgovinske politike.“

⁵ Glej člen I:1 in člen III Splošnega sporazuma o tarifah in trgovini iz leta 1994 (GATT 1994) in Mnenje 1/94, odstavek 34.

⁶ Glej člen 2.2 Sporazuma STO o tehničnih ovirah v trgovini (TBT) in Mnenje 1/94, odstavki od 31 do 33.

⁷ Sodišče je v Mnenju 1/2008 zavrnilo trditev Španije, da je bila pristojnost Skupnosti glede trgovine s storitvami v skladu s členom 133 ES omejena na storitve, ki se zagotavljajo v skladu z načinom 2 (tj. kot čezmejne storitve). V skladu s Sodiščem člen 133 ES po Pogodbi iz Nice zajema tudi druge tri

zvezi s „trgovino s storitvami“ ni omejena na vprašanja dostopa do trga, ampak vključuje tudi področja, kot so nacionalna obravnava in obravnava po načelu največjih ugodnosti v zvezi z notranjimi zakoni in drugimi predpisi ter nekaterimi obveznostmi v zvezi z upravljanjem in vsebino nacionalne zakonodaje. Po tem načinu razmišljanja mora pristojnost Unije za neposredne tuje naložbe in pretok kapitala zajemati tudi standardne klavzule, ki se uporabljajo po ustanovitvi, vključno z nacionalno obravnavo in obravnavo po načelu največjih ugodnosti, pošteno in nepristransko obravnavo in zaščito pred razlastitvijo brez nadomestila.

Nadalje je treba opozoriti, da člen 345 PDEU določa, da Pogodbe same ne vplivajo na lastninskopravno ureditev, ki prevladuje v državah članicah. Pogodbe, ki urejajo zaščito naložb, ne vplivajo na lastninskopravne ureditve, ampak zahtevajo, da morajo biti za razlastitev izpolnjeni nekateri pogoji, med drugim, plačilo odškodnine. Zato posebno pravilo iz člena 345 ne implicira, da Unija nima pristojnosti za predpise o razlastitvi, vključene v sporazume o zaščiti naložb. Nazadnje je tudi priznано, da je pristojnost za oblikovanje in upravljanje določb o reševanju sporov tesno povezana s temeljno pristojnostjo za vsebino pravil⁸.

Iz tega sledi, da če je sporazum sklenjen samo z Unijo, potem lahko vlagatelj toži samo Unijo. To bi veljalo tudi v primeru, če obravnavo, ki se izpodbija v okviru reševanja sporov med vlagatelji in državo, zagotovi država članica in ne Unija. Če so pogodbenice sporazuma Evropska unija in države članice in je treba v okviru mednarodnega prava določiti odgovornost za kakršen koli ukrep, Komisija meni, da tega ne odloči zakonodajalec, ampak se to odloči na podlagi pristojnosti za vsebino zadevnih mednarodnih pravil, kot so določene v Pogodbi. Glede na to ni pomembno, ali je država članica pristojna v skladu s pravili o notranjem trgu, da bi sprejemala zakone v svojem domačem okolju.

Ta način razmišljanja je bil potrjen v sodni praksi Sodišča. Na primer v Mnenju 1/91 je Sodišče razsodilo (poudarek dodan):

Izraz „pogodbenice“ je opredeljen v členu 2(c) Sporazuma. V smislu Skupnosti in njenih držav članic zajema Skupnost in države članice, ali Skupnost, ali države članice, odvisno od primera. Izbira ene od teh treh možnosti je odvisna od vsake zadeve posebej glede na ustrezne določbe Sporazuma in pristojnosti Skupnosti in držav članic, kakor izhajajo iz Pogodbe EGS in Pogodbe ESPJ⁹.

V mednarodnem okviru Komisija za mednarodno pravo priznava možnost, da se med mednarodno organizacijo in njenimi člani lahko uporabijo posebna pravila. Pri pripravi osnutka člena o pristojnosti mednarodnih organizacij Komisija za mednarodno pravo določa, da se njena pravila glede odgovornosti v posebnih okoliščinah ne smejo uporabljati ali spreminjati¹⁰.

Čeprav Unija zaradi zgoraj navedenih razlogov načeloma prevzame mednarodno odgovornost za kršitev vsake določbe v pristojnosti Unije, je v okviru zakonodaje Unije mogoče zagotoviti razporeditev finančne odgovornosti med Unijo in državami članicami. Kot je navedeno v

oblike opravljanja storitev iz sporazuma GATS, vključno z opravljanjem storitev s „tržno prisotnostjo“ (način 3). Glej Mnenje 1/2008, odstavki od 120 do 123. Poleg tega Mnenje 1/2008 ne navaja, da se pristojnost, v katerih ima ES izključno pristojnost, ni razširila na obveznosti nacionalne obravnave.

⁸ Mnenje 1/91 Sodišča Evropskih skupnosti, [1991] Recueil I-060709.

⁹ Mnenje 1/91, odstavek 33.

¹⁰ Glej člen 64 Dokumenta A/CN.4/L.778 z dne 30. maja 2011 in Poročilo Komisije za mednarodno trgovinsko pravo, 61. zasedanje (A/64/10) str. 173–175.

oddelku 1.3, Komisija meni, da bi bilo ustrezno, da vsaka država članica nosi finančno odgovornost za lastno ukrepanje, razen če se takšno ukrepanje ne zahteva na podlagi zakonodaje Unije.

Čeprav bi zaradi zgoraj navedenih razlogov morala Unija načeloma delovati kot tožena stranka v vsakem sporu v zvezi z domnevno kršitvijo določb mednarodnega sporazuma v izključni pristojnosti Unije, tudi če take kršitve izhajajo iz ukrepov države članice, bi moralo biti mogoče, kakor je to izrecno navedeno v členu 2(1) PDEU, pooblastiti državo članico, da v primernih okoliščinah deluje kot tožena stranka glede na morebiten velik pritisk (tudi začasen) na proračun Unije in financiranje iz virov Unije, če bi Unija v vseh primerih delovala kot tožena stranka. To pomeni, da je namesto vzpostavitve mehanizmov, ki bi kazali dosledno uporabo pravil o pristojnosti, primerneje predstaviti pragmatične rešitve, ki bodo zagotavljale pravno varnost za vlagatelje in vse potrebne mehanizme za nemoteno izvajanje arbitraže in navsezadnje ustrezno razporeditev finančne odgovornosti. Kakor je pojasnjeno v oddelku 1.4, Komisija meni, da bi bilo treba državam članicam omogočiti, da delujejo kot tožene stranke in s tem zaščitijo svoje ukrepanje, razen v nekaterih okoliščinah, ko bi se zaradi interesa Unije zahtevalo drugače. To je treba opraviti ob zagotavljanju upoštevanja načela enotnosti v zunanjem zastopanju.

1.3. Razporeditev finančne odgovornosti

Kot je navedeno zgoraj bo reševanje sporov med vlagatelji in državo povečalo stroške za zadevne strani, tako pristojbin kot plačil zneskov iz končnih odločb. Pomembno je ločiti vprašanje izvajanja in vodenja arbitražnega postopka med vlagatelji in državo od vprašanja razporeditve finančne odgovornosti. To ločevanje je potrebno za zagotovitev pravične razporeditve stroškov, zato da proračun EU in posledično proračuni držav članic, ki niso vključeni v zadevni postopek, niso obremenjeni s stroški obravnave, ki jih je zagotovila ena država članica. Zato ne glede na to, ali kot tožena stranka v tožbi deluje Unija ali država članica, mora biti finančna odgovornost za vse stroške dodeljena glede na izvor obravnave, proti kateri je vlagatelj vložil tožbo. Če obravnava, ki jo izpodbija vlagatelj, izvira izključno iz države članice, mora biti zadevna država članica odgovorna za stroške, ki izhajajo iz postopka za reševanje sporov. Podobno, kadar obravnava, proti kateri je vlagatelj vložil pritožbo, izvira iz institucij Unije (tudi kadar je zadevni ukrep sprejela država članica, kakor se to zahteva na podlagi zakonodaje Unije), mora finančno odgovornost nositi Unija. Tudi odločitev o možnosti reševanja sporov s poravnavo ter odgovornost za plačilo zneska na podlagi poravnave, bi morala nositi stran, ki zagotavlja obravnavo.

Čeprav razporeditev finančne odgovornosti med Unijo in državo članico lahko privede do zapletenih vprašanj, na vlagatelje, ki sprožijo pritožbo, ne sme negativno vplivati nobeno morebitno nesoglasje med Unijo in državo članico. Zato je treba zagotoviti, da se vsak znesek na podlagi končnih odločb ali poravnav takoj plača vlagatelju, ne glede na odločitev v zvezi z razporeditvijo finančne odgovornosti. Da bi se izognili nepotrebnemu črpanju iz proračuna Unije, je poleg tega treba sprejeti določbe za redna plačila v proračun Unije za kritje arbitražnih stroškov in za takojšnje povračilo v proračun Unije s strani zadevne države članice.

1.4. Vloge Unije in držav članic v zvezi z izvajanjem postopkov za reševanje sporov

Ta predlog razlikuje med tremi različnimi situacijami, ki se nanašajo na porazdelitev vlog med Unijo in države članice v zvezi z izvajanjem postopkov za reševanje sporov iz sporazumov, katerih pogodbenica je Unija.

V prvem primeru bi Unija delovala kot tožena stranka, kadar obravnava, za katero se domneva, da ni v skladu s sporazumom, zagotavlja ena ali več institucij Unije. V takih primerih Unija sprejme polno finančno odgovornost.

V drugem primeru bi država članica delovala kot tožena stranka, kadar zadevno obravnava zagotovi ta država članica. Država članica v takem primeru sprejme polno finančno odgovornost. V tem primeru bi morala država članica Komisijo še naprej obveščati o razvoju zadeve in Komisiji omogočiti, da daje smernice glede posameznih vprašanj¹¹.

V tretjem primeru bi Unija delovala kot tožena stranka, kadar zadevno obravnava zagotovi država članica. To se zgodi, kadar se država članica odloči, da ne bo delovala kot tožena stranka. Do tega pride tudi, kadar se Komisija odloči, da zadeva sproža vprašanja zakonodaje Unije, zaradi katerih bi bila Unija lahko delno ali v celoti finančno odgovorna. Prav tako se uporablja, kadar Komisija meni, da je potrebno sprejeti stališče Unije za zagotovitev enotnosti v zunanjem zastopanju, saj je verjetno, da bodo vloženi podobni zahtevki v sporih z drugimi državami članicami ali ker ti spori sprožajo nerešena pravna vprašanja, za katere je verjetno, da se bodo ponovili v drugih sporih. Unijo bo zastopala Komisija v skladu s svojo vlogo v zunanjem zastopanju, določeno s členom 17 Pogodbe o Evropski uniji.

Za Komisijo je očitno, da bo, kadar Unija deluje kot tožena stranka v obravnavi, ki jo zagotovi država članica, treba zagotoviti visoko stopnjo sodelovanja z zadevno državo članico. To pomeni tudi tesno sodelovanje pri pripravi obrambe od začetka do konca postopka. Zato bo potrebna izmenjava dokumentov, predstavniki držav članic pa bi morali biti člani delegacije Unije. Vendar bi bil sistem sprejemanja zakonodaje za določitev posebne vloge teh predstavnikov v zaslišanjih ali omogočanje predložitve posameznih razlag tožbene zadeve, preveč tog in bi lahko privedel do težav pri zagotavljanju enotnosti v zunanjem zastopanju Unije. Zato zaradi prizadevanj Komisije za zagotovitev tesnega in učinkovitega sodelovanja ta uredba ne bi smela vsebovati podrobnosti o takih elementih in bi morala določati samo načelo tesnega sodelovanja med Unijo in državami članicami.

Komisija je pri pripravi tega predloga preučila več nadomestnih možnosti v zvezi z neformalnimi posvetovanji. Ena možnost je bil mehanizem, po katerem bi Unija in zadevna država članica delovali kot sotoženi stranki. Vendar pa Komisija meni, da ta mehanizem ni primeren za reševanje sporov med vlagatelji in državo. Prvič, ta možnost ne predvideva ustreznega mehanizma za razporeditev finančne odgovornosti med zadevno državo članico in Unijo. V primeru, da bi država članica morala plačati določen znesek na podlagi arbitražne odločbe in bi si nato prizadevala za povračilo od Evropske unije, ta pa bi si prizadevala določiti, kateri elementi se zahtevajo po zakonodaji Unije, tak pristop izvajanja proračunskih postopkov ne bi bil niti dosleden niti učinkovit, hkrati pa z njim ne bi bila priznana vloga Komisije pri izvajanju zakonodaje Unije. Drugič, to bi lahko privedlo do nedoslednosti pri obrambi v tožbenem postopku, kadar bi sotoženi stranki predstavili nasprotujoče si ali različne argumente. To ne bi bilo v skladu z načelom enotnosti v zunanjem zastopanju, kakor je ugotovilo Sodišče Evropske unije. Tretjič, to lahko povzroči, da bi se moralo arbitražno sodišče izreči o razdelitvi pristojnosti med Unijo in državami članicami, če bi sotoženi stranki predstavili dve različni stališči o zadevi pred sodiščem; treba se je izogniti okoliščinam, v katerih bi tretja oseba izrazila mnenje o izključno notranji zadevi EU. Nazadnje, če bi bila obramba uspešna in bi bili toženi stranki na podlagi arbitražne odločbe povrnjeni stroški, je malo verjetno, da bi sodišče dovolilo, da bi obe – Unija in zadevna država članica – pridobili

¹¹ Kot je določeno v členu 13 Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o prehodnih dogovorih za dvostranske sporazume o naložbah med državami članicami in tretjimi državami [2010/197 COD].

povrnjene nastale stroške. Ni sprejemljivo, da se potencialni stroški, ki naj bi se povrnili Uniji, zmanjšajo zaradi kritja stroškov, ki jih je imela sotožena država članica (ali obratno). Rezultat bi bil nepopolno vračilo sredstev, ki jih dodeljuje Unija, zato ne bi bilo mogoče zagotoviti proračunske nevtralnosti pri ukrepanju za Unijo.

1.5. Priznavanje in izvrševanje arbitražnih odločb proti Uniji

Treba je tudi določiti pravila, ki se nanašajo na okoliščine, v katerih EU nosi odgovornost. Ker Evropska unija je ali bo pogodbenica v takšnih sporazumih, bo zanjo veljala mednarodna obveznost, da sprejme vse zneske, naložene z odločbo proti njej. Evropska unija bo upoštevala izpolnitev te obveznosti.

Ker reševanje sporov med vlagatelji in državo v večini držav temelji na arbitraži, vključno z državami članicami Evropske unije, priznavanje in izvrševanje odločb o naložbah temelji na ustrezni zakonodaji, ki ureja arbitražo. Le-ta pogosto temelji na Newyorški konvenciji o priznavanju in izvajanju tujih arbitražnih razsodb z dne 10. junija 1958 ali na vzorčnem zakonu Komisije Združenih narodov za mednarodno trgovinsko pravo (UNCITRAL) o mednarodni trgovinski arbitraži iz leta 1985 (kot je bil spremenjen leta 2006)¹². Konvencija o reševanju investicijskih sporov med državami in državljani drugih držav („Konvencija ICSID“) določa poseben forum za poravnavo sporov v zvezi z naložbami. V členu 54(1) določa:

Vsaka država pogodbenica priznava, da je arbitražna odločba, naložena v okviru te konvencije, zavezujoča ter na svojem ozemlju zagotavlja izvajanje denarne obveznosti, ki jih ta odločba nalaga, kot da bi šlo za končno odločitev sodišča navedene države. Država pogodbenica z zvezno ureditvijo lahko izvršuje take arbitražne odločbe prek zveznih sodišč in lahko zagotovi, da ta sodišča obravnavajo tako odločbo, kot da bi šlo za končno odločitev sodišča ene izmed zveznih držav.

Pravila, ki se uporabljajo za priznavanje in izvršitev arbitražnih odločb o naložbah, so pravila iz Konvencije ICSID, kadar je zadevna arbitraža v skladu s pravili Konvencije ICSID, v nasprotnem primeru pa so pravila določena z Newyorško konvencijo in nacionalno zakonodajo v zvezi z arbitražo. Kolikor je Komisija seznanjena, imata le Združeno kraljestvo in Irska v nacionalni zakonodaji določene posebne postopke za upravljanje arbitražnih odločb, naloženih na podlagi Konvencije ICSID¹³.

Ta pravila se po potrebi uporabljajo za arbitražo, izvedeno v skladu s sporazumi Unije. Ker ni evidentiranih primerov zavrnitve upoštevanja arbitražnih odločb s strani Unije ali držav članic, bi moral vlagatelj, če bi menil, da mora zahtevati priznavanje ali izvršitev arbitražne odločbe, to storiti prek sodišč držav članic. Če se zahteva izvršitev arbitražne odločbe proti Uniji, se uporablja člen 1 Protokola o privilegijih in imunitetah Evropske unije (št. 7):

Premoženje in sredstva Unije ne smejo biti predmet nobenega upravnega ali pravnega prisilnega ukrepa brez dovoljenja Sodišča.

To pomeni, da bo vlagatelj verjetno moral pred Sodišče Evropske unije, če bo hotel zahtevati izvršitev arbitražne odločbe proti Uniji. Komisija meni, da bi Sodišče v takšnih primerih

¹² Ti instrumenti so si zelo podobni.

¹³ Za Združeno kraljestvo glej Zakon o arbitraži iz leta 1966 (mednarodni investicijski spori) in za Irsko Zakon o arbitraži iz leta 1980 (Del IV).

uporabilo standardni pristop o neomejeni imuniteti, kar bi omogočilo, da bi bil položaj znotraj Unije primerljiv s položajem v drugih državah, tudi v državah članicah Evropske unije, v katerih bi prišlo v poštev mednarodno načelo o neomejeni imuniteti.

2. REZULTATI POSVETOVANJ Z ZAINTERESIRANIMI STRANMI IN OCENE UČINKA

Za ta predlog se ne uporablja ocena učinka. Razlog za to je, da ta uredba sama po sebi ne zajema določb o reševanju sporov med vlagatelji in državo, na podlagi katerih bi se nato lahko izvajala arbitraža ali zahtevalo plačilo odškodnine. Ta ocena bo opravljena v okviru ocene učinka za zadevne sporazume, v kolikor bo mogoče analizirati možne učinke takšnih določb. Kljub temu oddelek 4 zajema nekaj pojasnil o možnih proračunskih posledicah.

Komisija se je pri pripravi tega predloga večkrat sestala s predstavniki držav članic in Evropskim parlamentom. Stališča, izražena na navedenih sestankih, so bila natančno upoštevana v priloženem predlogu.

3. PRAVNI ELEMENTI PREDLOGA

3.1. Pravna podlaga

Predlog temelji na členu 207(2) Pogodbe o delovanju Evropske unije, ki določa izključno pristojnost Unije za skupno trgovinsko politiko, vključno s tujimi neposrednimi naložbami.

3.2. Predstavitev predloga

Predlagana uredba določa okvir za razporeditev finančne odgovornosti, ki izhaja iz reševanja sporov med vlagatelji in državo, ki se izvaja v skladu s sporazumi, katerih pogodbenica je Unija.

3.2.1. Poglavje I: splošne določbe

To poglavje določa področje uporabe predlagane uredbe in vključuje opredelitev uporabljenih pojmov. Predlagana uredba se uporablja za reševanje spora, ki ga sproži vlagatelj tretje države, in se izvaja v skladu s sporazumom, katerega pogodbenica je Unija. Ne uporablja se za reševanje sporov med državami v zvezi z določbami o zaščiti naložb določbe, saj te ne obravnavajo možnosti finančnega nadomestila. V državi, ki zahteva nadomestilo, morajo vlagatelji vložiti ustrezne zahteve.

3.2.2. Poglavje II: razporeditev finančne odgovornosti

To poglavje določa podlago, na kateri se finančna odgovornost, ki izhaja iz zahtevka za rešitev spora, dodeli Uniji, državi članici ali razporedi med obe.

Glavno merilo za razporeditev je izvor obravnave, na katero se je vlagatelj pritožil. Če obravnava izhaja iz akta Unije, finančno odgovornost nosi Unija. Če obravnava izhaja iz akta države članice, finančno odgovornost nosi država članica, razen če se obravnava zahteva na podlagi zakonodaje Unije. Vendar v slednjem primeru finančno odgovornost prevzame država članica, saj je ta obravnava potrebna, da se popravi predhodna kršitev zakonodaje Unije.

Kadar je bila finančna odgovornost dodeljena državi članici, lahko Komisija sprejme sklep, ki določa razporeditev finančne odgovornosti.

Če se država članica ne glede na merila razporeditve odloči za sprejetje finančne odgovornosti, ki izhaja iz zahtevka za reševanje sporov, v katerem je Unija tožena stranka, ali deluje kot tožena stranka, ali se odloči za poravnavo, finančno odgovornost nosi država članica.

Če država članica sprejme finančno odgovornost, ki izhaja iz zahtevka, se države članice in Komisija lahko dogovorita o mehanizmu, na podlagi katerega se plačajo arbitražni stroški in znesek na podlagi arbitražne odločbe. Komisija obvesti arbitražno sodišče in vlagatelja, da je država članica sprejela finančno odgovornost.

3.2.3. Poglavje III: izvajanje postopkov za reševanje sporov

To poglavje določa načela v zvezi z izvajanjem postopkov za reševanje sporov v zvezi z obravnavo, ki jo zagotovi bodisi Unija bodisi država članica, in sicer v celoti ali delno.

Oddelek 1 tega poglavja določa, da Unija deluje kot tožena stranka, kadar se spor nanaša na obravnavo, ki jo zagotovi Unija.

Oddelek 2 obravnava situacije, v katerih se spor v celoti ali delno nanaša na obravnavo, ki jo zagotovi država članica. Komisija obvesti zadevne države članice, takoj ko je seznanjena, da je vlagatelj zahteval posvetovanja v skladu z določbami sporazuma o zaščiti naložb. Država članica lahko sodeluje pri posvetovanjih, Komisiji pa predloži vse potrebne informacije.

Ko Komisija ali država članica od vlagatelja prejme obvestilo o arbitraži v skladu z določbami sporazuma o zaščiti naložb, se o tem medsebojno obvestita. Država članica lahko deluje kot tožena stranka v postopku, razen če Komisija ne odloči, da kot tožena stranka deluje Unija ali pa država članica sama želi, da Unija deluje kot tožena stranka. Komisija lahko izda sklep, da Unija deluje kot tožena stranka, kadar:

- (a) je verjetno, da bo Unija morala nositi vsaj del finančne odgovornosti v tožbi;
- (b) se spor nanaša tudi na obravnavo, ki jo zagotavlja Unija;
- (c) je verjetno, da bodo vloženi podobni zahtevki za reševanje spora zoper obravnavo, ki jo zagotovijo druge države članice;
- (d) je verjetno, da bo tožba sprožila nerešena pravna vprašanja.

Če Unija deluje kot tožena stranka, mora zadevna država članica Komisiji zagotoviti vso potrebno pomoč in je lahko članica delegacije Unije v arbitražnih postopkih. Komisija bo državo članico natančno obveščala o vseh pomembnih fazah postopka, tesno sodelovala s to državo članico in se z njo redno posvetovala.

Kadar država članica deluje kot tožena stranka, mora Komisiji predložiti vso dokumentacijo, ki se nanaša na postopek in ji omogočiti, da postane članica delegacije države članice v arbitražnih postopkih. Država članica bo Komisijo redno obveščala o vseh pomembnih fazah postopka, lahko pa se od nje zahteva, da v obrambo tožbe sprejme določeno stališče, kadar obstaja interes Unije.

3.2.4. *Poglavje IV: poravnave*

Če Komisija meni, da bi bili interesi Unije izpolnjeni s poravnavo spora, ki se nanaša izključno na obravnavo, ki jo zagotovi Unija, lahko sprejme sklep za potrditev poravnave. Ta sklep se sprejme v skladu s postopkom pregleda, uvedenega z Uredbo (EU) št. 182/2011¹⁴.

Če Komisija meni, da bi bili interesi Unije izpolnjeni s poravnavo spora, ki se nanaša na obravnavo, ki jo zagotavlja država članica oziroma država članica in Unija, se bo Komisija posvetovala z zadevno državo članico. Če se država članica strinja s poravnavo, si prizadeva, da s Komisijo uskladi potrebne elemente za pogajanja in izvršitev poravnave. Komisija se lahko odloči za poravnavo spora, tudi če zadevna država članica v to ne privoli, če Komisija meni, da gre za prevladujoč interes Unije. Pogoji poravnave bodo sprejeti v skladu s postopkom pregleda.

Če se zahtevek nanaša izključno na obravnavo, ki jo zagotovi država članica, lahko država članica spor poravna, če:

- (a) država članica sprejme kakršno koli finančno odgovornost, ki izhaja iz te poravnave;
- (b) je sporazum o poravnavi izvršljiv le proti navedeni državi članici;
- (c) so pogoji poravnave združljivi z zakonodajo Unije ter
- (d) ne obstaja prevladujoči interes Unije.

Država članica se posvetuje s Komisijo, ki se v 90 dneh odloči, ali je kateri od zgoraj navedenih pogojev izpolnjen.

3.2.5. *Poglavje V: plačilo zneska, naloženega s končno odločbo ali poravnavo*

Če je zadevna država članica delovala kot tožena stranka v postopku, je odgovorna za plačilo zneska, naloženega s končno odločbo ali poravnavo spora.

Če je Unija delovala kot tožena stranka v postopku, vlagatelju izplača znesek, naložen s končno odločbo, v skladu s pravili iz zadevnega sporazuma, razen če država članica ni sprejela finančne odgovornosti za spor. Če se doseže poravnava, Komisija izplača znesek, naložen s poravnavo, v skladu s pravili iz sporazuma o poravnavi.

Kadar Komisija meni, da mora celoto ali del zneska, naloženega s končno odločbo ali poravnavo, plačati država članica, ki v tem sporu ni sprejela finančne odgovornosti, se posvetuje z zadevno državo članico. Če se Komisija in država članica o tej zadevi ne moreta sporazumeti, Komisija sprejme sklep o določitvi zneska, ki ga mora plačati navedena država članica. Država članica bo znesek izplačala v proračun Unije, vključno z obrestmi, v roku treh mesecev od datuma sklepa. Če se država članica ne strinja s sklepom Komisije o razporeditvi finančne odgovornosti, vloži ugovor. Če se Komisija ne strinja z ugovorom države članice, sprejme sklep, s katerim od države članice zahteva povračilo plačila v proračun Unije, vključno z obrestmi. Država članica se lahko odloči za uporabo člena 263 Pogodbe o delovanju Evropske unije, s katerim zahteva razveljavitev zadevnega sklepa. O zadevi nato

¹⁴ Uredba (EU) št. 182/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. februarja 2011 o določitvi splošnih pravil in načel, na podlagi katerih države članice nadzirajo izvajanje izvedbenih pooblastil Komisije (UL L 55, 28.2.2011, str. 13).

odloča Sodišče Evropske unije v skladu s to uredbo. Ta postopek naj ne bi zajemal nobene možnosti za nadzor sklepa Komisije s strani držav članic. Gre za sklep, ki se uporablja samo za eno državo članico in ob upoštevanju katerega uporaba klavzul iz uredbe s strani Komisije ne bi smela biti predmet političnega nadzora držav članic. Za pravilno izvajanje standardnih klavzul uredbe je ključnega pomena, da se merila uporabljajo strogo in objektivno. Če bi zadevna država članica zahtevala razveljavitev sklepa Komisije pred Sodiščem Evropske unije, bi lahko nato druge države članice, ki imajo interes pri razlagi, posredovale v postopku pred Sodiščem.

Kadar Unija deluje kot tožena stranka, arbitražne stroške plača Unija ali država članica glede na to, kako je v sporu razporejena finančna odgovornost. Komisija lahko sprejme sklep, s katerim od zadevne države članice zahteva, da zagotovi finančne prispevke v proračun Unije za kritje periodičnih plačil arbitražnih stroškov.

4. PRORAČUNSKÉ POSLEDICE

Že po definiciji ni mogoče podati natančnih informacij o verjetnih stroških, povezanih z reševanjem sporov med vlagatelji in državo. Ti so odvisni od različnih dejavnikov, vključno z obsegom kapitalskih tokov, stabilnosti investicijskega okolja itd. Zavezanost Unije k temu je odvisna seveda tudi od števila v ta namen sklenjenih sporazumov, katerih pogodbenica bo. Ob predložitvi tega predloga je Unija pogodbenica samo enega sporazuma za reševanje sporov med vlagatelji in državo, tudi če je trenutno v postopku pogajanj več drugih sporazumov. Zato je nemogoče natančno določiti morebitne proračunske posledice pri pripravi uredbe te vrste, ki bo imela horizontalni učinek. Čeprav težavnosti pri določanju natančnih ocen ne gre zanemariti, je na podlagi posameznih zadev mogoče opraviti natančnejše analize v ocenah učinka, ki bodo pripravljene za posamezne sporazume, in tudi za te sporazume bi bilo treba opraviti naknadne analize. Računovodske izkaze je treba pripraviti za vse prihodnje sporazume, ki se sklenejo v skladu s členom 218 Pogodbe in katerih obseg bo zajet v tej uredbi.

Treba je zagotoviti sprejetje vseh elementov, ki se zahtevajo za splošni proračun Unije, s katerimi se krijejo morebitni stroški, ki izhajajo iz sporazumov s tretjimi državami, vključno z reševanjem sporov med vlagatelji in državo, kakor se izvaja s to uredbo. V zvezi s tem se zahteva izpolnitev treh pogojev. Prvič, treba je predvideti možnost kritja vseh stroškov v zvezi z arbitražnim sodiščem in vseh drugih povezanih stroškov. Drugič, treba je opredeliti situacije, v katerih se od Unije zahteva izplačilo zneskov, naloženih s končno odločbo ali poravnavo, ki so povezani z akti institucij Unije. Tretjič, kadar Unija deluje kot tožena stranka, zadevna država članica pa se šteje kot finančno odgovorna, mora Unija plačati vse potrebne zneske, za katere nato zadevna država članica povrne znesek. Določiti je treba tudi mehanizem, na podlagi katerega bo država članica, ki je prevzela finančno odgovornost v zadevi, izvajala periodična plačila v proračun EU, da poplača arbitražne stroške. Vsa taka plačila in poplačila bodo zabeležena v proračunski vrstici 20 02 01 z naslovom „Zunanjetrgovinski odnosi, vključno z dostopom do trgov tretjih držav“. Komisija je vključila zadevne določbe v predlogu za proračun za leto 2013¹⁵ v obliki dodatka k proračunskim opombam k zgoraj navedeni proračunski vrstici, ki se nanaša na:

„Reševanje sporov med vlagatelji in državo, kot je določeno v mednarodnih sporazumih

¹⁵ Ta predlog je Komisija sprejela 25. maja 2012 (COM(2012)300).

Naslednji odhodki so namenjeni za:

- arbitražne stroške, pravno strokovno znanje in pristojbine, ki jih je imela Unija kot stranka v sporih, ki izhajajo iz mednarodnih sporazumov, sklenjenih v skladu s členom 207 Pogodbe o delovanju Evropske unije;
- plačilo zneska na podlagi končne odločbe ali poravnave vlagatelju v okviru takih mednarodnih sporazumov.“

Predlog

UREDBA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

o vzpostavitvi okvira za upravljanje finančnih odgovornosti, povezanih s sodišči za reševanje sporov med vlagatelji in državo, ustanovljenimi z mednarodnimi sporazumi, katerih pogodbenica je Evropska unija

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije ter zlasti člena 207(2) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

po posredovanju osnutka zakonodajnega akta nacionalnim parlamentom,

v skladu z rednim zakonodajnim postopkom,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) S sprejetjem Lizbonske pogodbe je Unija pridobila izključno pristojnost za sklepanje mednarodnih sporazumov o zaščiti naložb. Unija je že pogodbenica Pogodbe o energetski listini¹, ki zagotavlja zaščito naložb.
- (2) Sporazumi o zaščiti naložb običajno vključujejo mehanizem za reševanje sporov med vlagatelji in državo, ki vlagatelju iz tretje države omogoča, da vložijo tožbo zoper državo, v kateri je opravil naložbo. Spori med vlagatelji in državo se lahko razrešijo z zneski, naloženimi z arbitražnimi odločbami. Poleg tega pri vsakem takem primeru nastanejo precejšnji stroški za arbitražo in stroški, ki se nanašajo na obrambo zadeve.
- (3) V skladu s sodno prakso Sodišča Evropske unije² bi morala mednarodna odgovornost za obravnavo v postopku za reševanje sporov, slediti razdelitvi pristojnosti med Evropsko unijo in državami članicami. Zato bo Unija načeloma odgovorna za zagovarjanje kakršnih koli tožb o domnevni kršitvi pravil iz sporazuma, ki spadajo v izključno pristojnost Unije, ne glede na to, ali obravnavo zagotavljajo Unija ali države članice.
- (4) Kadar ima Unija mednarodno odgovornost za obravnavo, ki jo zagotavlja, se pričakuje, da v skladu z mednarodnim pravom ob zanjo neugodni odločbi plača morebitne zneske in krije stroške vseh sporov. Vendar je lahko neugodna odločba za plačilo zneska, naloženega Uniji, rezultat obravnave, ki jo zagotavlja Unija, ali obravnave, ki jo zagotavlja država članica. Zato bi bilo nepravilno, če bi bili v primeru obravnave, ki jo zagotovi država članica, zneski iz arbitražne odločbe in stroški

¹ UL L 69, 9.3.1998, str. 1.

² Mnenje 1/91 Sodišča Evropskih skupnosti, [1991] Recueil I-60709.

arbitraže plačani iz proračuna Unije. Zato je nujno, da se v okviru zakonodaje Unije in brez poseganja v mednarodno odgovornost Unije finančna odgovornost razporedi med Unijo in državo članico, odgovorno za zagotovitev obravnave, na podlagi meril iz te uredbe.

- (5) V svoji resoluciji o mednarodni naložbeni politiki EU³ je Evropski parlament izrecno pozval k oblikovanju mehanizma iz te uredbe. Poleg tega je Svet v svojih sklepih o celoviti mednarodni naložbeni politiki z dne 25. oktobra 2010 Komisijo pozval, naj zadevo preuči.
- (6) Finančna odgovornost se dodeli organu, ki je pristojen za obravnavo, za katero se je ugotovilo, da ni v skladu z zadevnimi določbami sporazuma. To pomeni, da mora Unija prevzeti finančno odgovornost, kadar zadevno obravnavo zagotavlja institucija, organ ali agencija Unije. Zadevna država članica mora prevzeti finančno odgovornost, kadar obravnavo zagotavlja država članica. Vendar, kadar država članica deluje v skladu z zakonodajo Unije, na primer pri prenosu direktive v nacionalno zakonodajo, Unija prevzame finančno odgovornost, če se taka obravnava zahteva na podlagi zakonodaje Unije. Uredba mora predvideti tudi možnost, da se posamezna zadeva lahko nanaša tako obravnavo, ki jo zagotavlja država članica, kot na obravnavo, ki se zahteva na podlagi zakonodaje Unije. Zajemala bo vse ukrepe, ki jih sprejmejo države članice in Evropska unija.
- (7) Unija, ki jo zastopa Komisija, mora vedno delovati kot tožena stranka, kadar spor zadeva izključno obravnavo, ki jo zagotavljajo institucije, organi ali agencije Unije, zato da Unija prevzame morebitno finančno odgovornost, ki izhaja iz spora v skladu z zgoraj navedenimi merili.
- (8) Kadar država članica nosi potencialno finančno odgovornost, ki izhaja iz spora, je načeloma primerno taki državi članici dovoliti, da deluje kot tožena stranka in tako zaščiti obravnavo, ki jo je zagotovila vlagatelj. To zagotavljajo ureditve iz te uredbe. Znatna prednost tega je, da se proračun Unije in viri Unije niti začasno ne bremenijo s stroški sodnega postopka ali kakršnimi koli zneski, naloženimi z arbitražno odločbo proti zadevni državi članici.
- (9) Kljub temu lahko države članice izrazijo željo, da Unija, ki jo zastopa Komisija, deluje kot tožena stranka v sporu, na primer zaradi tehničnega strokovnega znanja. Zato bi morale države članice imeti možnost, da zavrnejo funkcijo tožene stranke brez poseganja v njihovo finančno odgovornost.
- (10) V nekaterih okoliščinah je nujno, da Unija deluje kot tožena stranka v sporih z obravnavo, ki jo zagotavlja država članica, da se ustrezno zaščitijo interesi Unije. To velja zlasti kadar spor vključuje tudi obravnavo, ki jo zagotavlja Unija, kadar se zdi, da se obravnava, ki jo zagotovi država članica, zahteva z zakonodajo Unije, ali kadar je verjetno, da se bodo podobni zahtevki pojavili v sporih z drugimi državami članicami, ali kadar zadeva vključuje nerešena pravna vprašanja, razrešitev katerih bi lahko vplivala na morebitne prihodnje zadeve proti drugim državam članicam ali Uniji. Kadar spor delno zadeva obravnavo, ki jo zagotavlja Unija ali ki se zahteva na podlagi zakonodaje Unije, bi morala Unija delovati kot tožena stranka, razen če te tožbe v zvezi s takšno obravnavo niso zelo pomembne, ob upoštevanju morebitne finančne

³ Odstavek 35 resolucije A7 0070/2011 z dne 22. aprila 2011.

odgovornosti in sproženih pravnih vprašanj v zvezi z zahtevki glede obravnave, ki jo zagotovi država članica.

- (11) Uniji je treba zagotoviti možnost, da deluje kot tožena stranka v okoliščinah, v katerih bo zagotovila upoštevanje interesov Unije, in posledično interesov vseh držav članic skupaj. To je izraženo v načelih enotnosti v zunanjem zastopanju in dolžnosti sodelovanja iz člena 4(3) Pogodbe o Evropski uniji, in v sodni praksi Sodišča Evropske unije⁴, ki se uporabljajo ne glede na osnovno pristojnost.
- (12) Primerno je, da se Komisija v okviru iz te uredbe odloči, ali bi kot tožena stranka morala delovati Unija ali država članica.
- (13) Treba je zagotoviti nekatere praktične ureditve za izvajanje arbitražnih postopkov v sporih v zvezi z obravnavo, ki jo zagotovi država članica. Ne glede na to, ali v takih sporih kot tožena stranka deluje Unija ali država članica, bi si bilo treba z ureditvami prizadevati za najboljše možno upravljanje spora in hkrati zagotavljati usklajenost z načeli enotnosti v zunanjem zastopanju in dolžnosti sodelovanja iz člena 4(3) Pogodbe o Evropski uniji in v sodni praksi Sodišča Evropske unije⁵. Kadar Unija deluje kot tožena stranka, mora zagotoviti tesno sodelovanje, vključno s hitrim obveščanjem o kakršnih koli proceduralnih ukrepih, zagotavljanjem dokumentov, pogostimi posvetovanji in udeležbo v delegaciji v okviru postopka.
- (14) Kadar država članica deluje kot tožena stranka, je primerno, da Komisijo obvešča o poteku zadeve in da lahko Komisija, kadar je to ustrezno, od države članice, ki deluje kot tožena stranka, zahteva, da zavzame posebno stališče v zadevah, ki so v interesu Unije.
- (15) Država članica lahko kadar koli sprejme finančno odgovornost v primeru, da je treba izplačati nadomestilo. V takem primeru lahko država članica in Komisija skleneta dogovore za periodična plačila stroškov in za plačilo kakršnih koli nadomestil. Vendar to ne pomeni tudi, da država članica potrjuje, da je zahtevek v sporu utemeljen. Komisija bi morala biti zmožna sprejeti sklep, ki od države članice zahteva, da vnaprej plača te stroške. V primeru, da Sodišče dodeli plačilo stroškov Uniji, mora Komisija zagotoviti, da se vsako predhodno plačilo stroškov takoj povrne zadevni državi članici.
- (16) V nekaterih primerih bi bilo lahko primerno doseči poravnavo v izogib dragim in nepotrebnim arbitražam. Treba je določiti postopek za tako poravnavo. Tak postopek bi moral Komisiji, ki ravna v skladu s postopkom pregleda, omogočiti rešitev zadeve, kadar je to v interesu Unije. Kadar se zadeva nanaša na obravnavo, ki jo zagotavlja država članica, je primerno, da se med Komisijo in zadevno državo članico vzpostavi tesno sodelovanje in opravijo posvetovanja. Državi članici bi bilo treba še naprej pustiti možnost poravnave v vsaki fazi postopka, vendar pod pogojem, da sprejme polno finančno odgovornost in da je taka poravnava v skladu z zakonodajo Unije in ni v nasprotju z interesi Unije.

⁴ Mnenje 1/94 Sodišča Evropskih skupnosti, [1994] Recueil I-5267; Komisija proti Svetu (FAO), [1996] Recueil I-1469.

⁵ Mnenje 1/94 Sodišča Evropskih skupnosti, [1994] Recueil I-5267; Komisija proti Svetu (FAO), [1996] Recueil I-1469.

- (17) Kadar je bilo plačilo zneska z arbitražno odločbo naloženo Evropski uniji, mora Unija navedeni znesek plačati brez odlašanja. Komisija bi morala poskrbeti za plačilo takšnih zneskov, razen če država članica ni že sprejela finančne odgovornosti.
- (18) Komisija bi se morala podrobno posvetovati z zadevno državo članico, da se doseže dogovor o razporeditvi finančne odgovornosti. Kadar Komisija ugotovi, da je država članica odgovorna, država članica pa se s to trditvijo ne strinja, bi morala Komisija plačati naložene zneske in hkrati od države članice zahtevati, da zadevne zneske skupaj z ustreznimi obrestmi plača v proračun Evropske unije. Obresti, ki se plačajo, so določene v skladu s [členom 71(4) Uredbe Sveta (ES, Euratom) št. 1605/2002 z dne 25. junija 2002 o finančni uredbi, ki se uporablja za splošni proračun Evropskih skupnosti, kakor je bila spremenjena⁶.]⁷ Člen 263 Pogodbe je na voljo, kadar država članica meni, da odločitev ne izpolnjuje meril iz te uredbe.
- (19) Proračun Unije bi moral zagotoviti kritje za odhodke, ki izhajajo iz sporazumov, sprejetih v skladu s členom 218 Pogodbe, ki zagotavljajo reševanje sporov med vlagatelji in državo. Kadar finančno odgovornost v skladu s to uredbo nosijo države članice, mora biti Unija sposobna zbrati prispevke zadevne države članice pred izvedbo zadevnih odhodkov ali najprej izvesti zadevne odhodke in šele nato prejeti povračilo od zadevne države članice. Možna bi morala biti uporaba obeh mehanizmov proračunske obravnave glede na izvedljivost, zlasti časovno gledano. Za oba mehanizma velja, da bi morali biti prispevki ali povračila, ki jih plačajo države članice, obravnavani kot notranji namenski prejemki proračuna Unije. Proračunska sredstva, ki izhajajo iz notranjih namenskih prejemkov bi morala zajemati ne samo zadevnih odhodkov, ampak bi morala biti omogočena tudi njihova dodelitev drugim delom proračuna Unije, s katerimi so bila zagotovljena začetna sredstva za izvajanje zadevnih odhodkov v okviru drugega mehanizma.
- (20) Za zagotovitev enotnih pogojev za izvajanje te uredbe bi bilo treba na Komisijo prenesti izvedbena pooblastila.
- (21) Izvedbena pooblastila, povezana s členi 12(1), 13(4) in 14(3), bi bilo treba izvajati v skladu z Uredbo (EU) št. 182/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. februarja 2011 o določitvi splošnih pravil in načel, na podlagi katerih države članice nadzirajo izvajanje izvedbenih pooblastil Komisije⁸.
- (22) Svetovalni postopek bi bilo treba uporabiti za sprejetje odločitev v zvezi z reševanjem sporov v skladu s členom 14(3), glede na to, da bodo te odločitve imele zgolj začasen vpliv na proračun Unije, saj se bo od zadevne države članice zahtevalo, da prevzame kakršno koli finančno odgovornost, ki izhaja iz spora, ob upoštevanju podrobnih meril iz Uredbe v zvezi s sprejemljivostjo teh poravn –

⁶ UL L 248, 16.9.2002, str. 1.

⁷ Sklicevanja, ki jih nadomestijo sklicevanja na Uredbo Evropskega parlamenta in Sveta o finančnih predpisih, ki veljajo za letni proračun Unije (2010/395(COD)), ko bo sprejeta.

⁸ UL L 55, 28.2.2011, str. 13.

SPREJELA NASLEDNJO UREDBO:

POGLAVJE I

Splošne določbe

Člen 1

Področje uporabe

1. Ta uredba se uporablja za postopke za reševanje sporov med vlagatelji in državo, ki se izvaja v skladu s sporazumom, katerega pogodbenica je Unija, in ki jih je sprožila tožeča stranka iz tretje države.
2. Komisija v *Uradnem listu Evropske unije* v vednost objavi seznam sporazumov, ki spadajo v področje uporabe te uredbe, in ga sproti posodablja.

Člen 2

Opredelitev pojmov

V tej uredbi se uporablja naslednja opredelitev pojmov:

- (a) „sporazum“ pomeni mednarodni sporazum, katerega pogodbenica je Unija in ki zagotavlja reševanje sporov med vlagateljem in državo;
- (b) „stroški, ki izhajajo iz arbitraže“ pomeni pristojbine in stroške arbitražnega sodišča ter stroške zastopanja in odhodkov, ki jih je arbitražno sodišče naložilo tožeči stranki;
- (c) „spor“ pomeni zahtevek, ki ga tožeča stranka vloži proti Uniji v skladu s sporazumom in o katerem bo odločalo arbitražno sodišče;
- (d) „reševanje sporov med vlagatelji in državo“ pomeni mehanizem, določen v sporazumu, s katerim lahko tožeča stranka vloži zahteve proti Uniji;
- (e) „država članica“ pomeni eno ali več držav članic Evropske unije;
- (f) „zadevna država članica“ pomeni državo članico, ki je zagotovila obravnavo, ki naj ne bi bila v skladu s sporazumom;
- (g) „finančna odgovornost“ pomeni obveznost plačila zneska, ki ga naloži arbitražno sodišče ali ki se določi v okviru poravnave in vključno s stroški, ki nastanejo zaradi arbitraže;
- (h) „poravnava“ pomeni kateri koli sporazum med Unijo in/ali državo članico na eni strani ter tožečo stranko na drugi strani, pri čemer se tožeča stranka strinja, da se v zameno za plačilo zneska ne bo pritožila, tudi kadar je poravnava zajeta v odločbi arbitražnega sodišča;

- (I) „arbitražno sodišče“ pomeni katero koli osebo ali organ, imenovan na podlagi sporazuma, da odloči o sporu med vlagatelji in državo;
- (j) „tožeča stranka“ pomeni vsako fizično ali pravno osebo, ki lahko vloži zahtevek za reševanje sporov med vlagatelji in državo v skladu s sporazumom, ali kakršno koli fizično ali pravno osebo, kateri so bili zahtevki tožeče stranke v skladu s sporazumom zakonito dodeljeni.

POGLAVJE II

Razporeditev finančne odgovornosti

Člen 3

Merila za razporeditev

1. Finančna odgovornost, ki izhaja iz spora, na podlagi sporazuma, se razporedi v skladu z naslednjimi merili:
 - (a) Unija nosi finančno odgovornost, ki izhaja iz obravnave, ki jo zagotavljajo institucije, organi ali agencije Unije;
 - (b) zadevna država članica nosi finančno odgovornost, ki izhaja iz obravnave, ki jo zagotavlja navedena država članica, razen če se taka obravnava zahteva na podlagi zakonodaje Unije.

Ne glede na točko (b) prvega pododstavka, kadar se od zadevne države članice zahteva, da v skladu z zakonodajo Unije odpravi neskladnosti z zakonodajo Unije v predhodnem aktu, je navedena država članica finančno odgovorna, razen če je bilo sprejetje takega predhodnega akta zahtevano na podlagi zakonodaje Unije.
2. Kot je določeno v tej uredbi, Komisija sprejme sklep, ki določa finančno odgovornost zadevne države članice v skladu z merili iz odstavka 1.
3. Ne glede na odstavek 1 zadevna država članica nosi finančno odgovornost, kadar:
 - (a) je zadevna država članica sprejela morebitno finančno odgovornost v skladu s členom 11;
 - (b) zadevna država članica deluje kot tožena stranka v skladu s členom 8 ali
 - (c) zadevna država članica sprejme poravnavo v skladu s členom 12.

POGLAVJE III

Izvajanje postopkov za reševanje sporov

Oddelek 1

Izvajanje postopkov za reševanje sporov v zvezi z obravnavo, ki jo zagotavlja Unija

Člen 4

Obravnava, ki jo zagotavlja Unija

Unija deluje kot tožena stranka, kadar se spor nanaša na obravnavo, ki jo zagotovijo institucije, organi ali agencije Unije.

Oddelek 2

Izvajanje sporov v zvezi z obravnavo, ki jo zagotavlja država članica

Člen 5

Obravnava, ki jo zagotavlja država članica

Določbe tega oddelka se v celoti ali delno uporabljajo v sporih, ki se nanašajo na obravnavo, ki jo zagotovi država članica.

Člen 6

Posvetovanja

1. Takoj ko Komisija od tožeče stranke prejme zahtevek za posvetovanja v skladu z določbami sporazuma, o tem obvesti zadevno državo članico. Država članica, ki je bila obveščena ali ki je prejela zahtevek za posvetovanja o tem takoj obvesti Komisijo.
2. Predstavniki zadevne države članice so člani delegacije Unije pri posvetovanjih.
3. Zadevna država članica nemudoma zagotovi Komisiji vse informacije, ki bi lahko bile pomembne za zadevo.

Člen 7

Začetek arbitražnih postopkov

Takoj ko Komisija prejme obvestilo, s katero tožeča stranka izrazi svojo namero o začetku arbitražnih postopkov v skladu z določbami iz sporazuma, o tem obvesti zadevno državo članico.

Država članica, ki prejme obvestilo, s katerim tožeča stranka izrazi namero o začetku arbitražnih postopkov, o tem takoj obvesti Komisijo.

Člen 8

Status tožene stranke

1. Če sporazum tako določa, zadevna država članica deluje kot tožena stranka, razen v naslednjih primerih:
 - (a) Komisija je sprejela odločitev v skladu z odstavkom 2 ali
 - (b) država članica Komisiji ni poslala pisnega potrdila o namenu, da bo delovala kot tožena stranka, v 30 dneh od prejema obvestila ali uradnega obvestila iz člena 7.

V katerem koli od primerov iz (a) ali (b) Unija deluje kot tožena stranka.
2. Komisija lahko v 30 dneh od prejema obvestila ali obvestila iz člena 7 odloči, da Unija deluje kot tožena stranka, kadar nastopi ena ali več naslednjih okoliščin:
 - (a) verjetno je, da bo Unija prevzela vsaj del morebitne finančne odgovornosti, ki izhaja iz spora v skladu z merili iz člena 3;
 - (b) spor se nanaša tudi na obravnavo, ki jo zagotovijo institucije, organi ali agencije Unije;
 - (c) verjetno je, da bodo vloženi podobni zahtevki za isti sporazum zoper obravnavo, ki jo zagotovijo druge države članice, Komisija pa je v najboljšem položaju, da zagotovi učinkovito in dosledno obrambo ali
 - (d) spor sproži nerešena pravna vprašanja, ki se lahko ponovno pojavijo v drugih sporih v okviru istih ali drugih sporazumov Unije, ki se nanašajo na obravnavo, ki jo zagotavlja Unija ali druge države članice.
3. Komisija in zadevna država članica takoj po prejemu obvestila ali obvestila iz člena 7 začneta posvetovanja o vodenju zadeve v skladu s tem členom. Komisija in zadevna država članica zagotovita, da se upoštevajo vsi roki iz tega sporazuma.
4. Komisija obvesti druge države članice in Evropski parlament o vsakem sporu, v katerem se uporablja ta člen in način, na katerega je bil uporabljen.

Člen 9

Izvajanje arbitražnih postopkov s strani države članice

1. Če država članica deluje kot tožena stranka, država članica:
 - a) Komisiji predloži vse dokumente, ki se nanašajo na postopek;

- b) Komisijo obvesti o vseh pomembnih fazah postopka in začne redna posvetovanja, v vsakem primeru pa to stori takrat, ko Komisija to zahteva, ter
 - c) na zahtevo Komisije predstavnikom omogoči, da so člani delegacije, ki zastopa države članice.
2. Komisija lahko kadar koli od zadevne države članice zahteva, da sprejme določeno stališče glede katerega koli pravnega vprašanja, ki izhaja iz spora, ali katerega koli drugega elementa v interesu Unije.
3. Če sporazum ali v njem navedena pravila zagotavljajo možnost za razveljavitev, pritožbo ali revizijo katerega koli pravnega vprašanja, vključenega v odločbo arbitražnega sodišča glede plačil, Komisija lahko, kadar meni, da to dopušča skladnost ali pravilnost razlage sporazuma, od države članice zahteva, da predloži vlogo za razveljavitev, pritožbo ali revizijo. V tem primeru so predstavniki Komisije člani delegacije in lahko izrazijo stališča Unije glede zadevnega pravnega vprašanja.

Člen 10

Izvajanje arbitražnih postopkov s strani Unije

Naslednje določbe se uporabljajo v arbitražnih postopkih, v katerih Unija deluje kot tožena stranka v skladu s členom 8:

- (a) Komisija sprejme vse potrebne ukrepe za obrambo zadevne obravnave;
- (b) zadevna država članica Komisiji zagotovi vso potrebno pomoč;
- (c) Komisija državi članici zagotovi vso dokumentacijo v zvezi s postopkom, da se zagotovi kar najučinkovitejša obramba, ter
- (d) Komisija in zadevna država članica pripravita obrambo v tesnem sodelovanju s predstavniki zadevne države članice, ki ima pravico biti članica delegacije Unije v teh postopkih.

Člen 11

Sprejem morebitne finančne odgovornosti s strani države članice, kadar je Unija tožena stranka

Če Unija deluje kot tožena stranka v skladu s členom 8, zadevna država članica lahko kadar koli sprejme morebitno finančno odgovornost, ki izhaja iz arbitraže. V ta namen zadevna država članica in Komisija lahko skleneta dogovore, ki med drugim obravnavajo:

- (a) mehanizme za periodična plačila stroškov, ki izhajajo iz arbitraže;
- (b) mehanizme za plačilo kakršnih koli zneskov, naloženih z arbitražno odločbo proti Uniji.

POGLAVJE IV

Poravnave

Člen 12

Poravnave v zvezi z obravnavo, ki jo zagotavlja Unija

1. Če Komisija meni, da bi bila poravnava v zvezi z obravnavo, ki jo zagotavlja izključno Unija, v interesu Unije, lahko za potrditev poravnave sprejme izvedbeni sklep v skladu s postopkom pregleda iz člena 20(3).
2. Če poravnava zajema ukrepe razen plačila denarnega zneska, se uporabijo zadevni postopki za tak ukrep.

Člen 13

Poravnava v zvezi z obravnavo, ki jo zagotavlja država članica

1. Kadar je Unija tožena stranka v sporu v zvezi z obravnavo, ki jo delno ali v celoti zagotovi država članica, in kadar Komisija meni, da bi bila poravnava v okviru reševanja sporov v interesu Unije, se najprej posvetuje z zadevno državo članico. Država članica prav tako lahko začne taka posvetovanja s Komisijo.
2. Če zadevna država članica privoli v poravnavo, si prizadeva skleniti dogovor s Komisijo, ki določi potrebne elemente za pogajanja in izvršitev poravnave.
3. Če država članica ne privoli v poravnavo spora, lahko spor poravnava Komisija, kadar to zahtevajo prevladujoči interesi Unije.
4. Pogoji dogovorjene poravnave se odobrijo v skladu s postopkom pregleda iz člena 20(3).

Člen 14

Poravnava s strani države članice

1. Kadar je Unija tožena stranka v sporu v zvezi z obravnavo, ki jo izključno zagotavlja država članica, zadevna država članica lahko reši spor s poravnavo, kadar:
 - (a) zadevna država članica sprejme kakršno koli finančno odgovornost, ki nastane zaradi te poravnave;
 - (b) je sporazum o poravnavi izvršljiv le proti zadevni državi članici;
 - (c) so pogoji poravnave združljivi z zakonodajo Unije ter
 - (d) poravnavi ne nasprotujejo prevladujoči interesi Unije.

2. Komisija in zadevna država članica lahko začneta posvetovanja za ocenitev namena države članice, da reši spor s poravnavo.
3. Zadevna država članica uradno obvesti Komisijo o osnutku poravnave. Šteje se, da je Komisija sprejela osnutek poravnave, razen če se v skladu s svetovalnim postopkom iz člena 20(2) in v 90 dneh po priglasitvi osnutka poravnave s strani države članice ne odloči drugače, ker poravnava ne izpolnjuje vseh pogojev iz odstavka 1.

POGLAVJE V

Plačilo zneska na podlagi končnih odločb in poravnav

Člen 15

Področje uporabe

Določbe tega poglavja se uporabljajo, kadar Unija deluje kot tožena stranka v sporu.

Člen 16

Postopek za plačilo zneskov na podlagi arbitražnih odločb in poravnav

1. Tožeča stranka, v korist katere je bila izdana končna odločba v zvezi s sporazumom lahko Komisiji predloži zahtevek za plačilo zneskov na podlagi navedene odločbe. Komisija krije vsak tak znesek v ustreznih rokih iz sporazuma, razen kadar je zadevna država članica sprejela finančno odgovornost v skladu s členom 11, v tem primeru pa zneske plača država članica.
2. Kadar poravnava, ki jo odobri Unija v skladu s členom 12 ali 13, ni zajeta v arbitražni odločbi, lahko tožeča stranka Komisiji predloži zahtevek za plačilo zneskov, naloženih s to poravnavo. Komisija plača vsak tak znesek v vseh ustreznih rokih iz sporazuma o poravnavi.

Člen 17

Postopek, kadar ni sporazuma o finančni odgovornosti

1. Kadar Unija deluje kot tožena stranka v skladu s členom 8 in kadar Komisija meni, da mora zadevna država članica na podlagi meril iz člena 3(1) delno ali v celoti plačati znesek, naložen z odločbo ali poravnavo, se uporabi postopek iz odstavkov od 2 do 5.
2. Komisija in zadevna država članica takoj začneta posvetovanja, da se doseže sporazum o finančni odgovornosti zadevne države članice in Unije, kadar je to primerno.
3. V treh mesecih od prejema zahtevka za plačilo zneska, naloženega s končno odločbo ali poravnavo, Komisija sprejme sklep, naslovljen na zadevno državo članico, o določitvi zneska, ki ga mora plačati navedena država članica.

4. Razen če država članica ugovarja zoper odločitev Komisije v enem mesecu, mora zadevna država članica v proračun Unije plačati znesek, naložen z odločbo ali poravnavo, najpozneje v treh mesecih po sklepu Komisije. Zadevna država članica je odgovorna za kakršne koli zapadle obresti po stopnji, ki velja za druga denarna sredstva, dolgovana v proračun Unije.
5. Komisija v primeru ugovora države članice, razen če se strinja z njenim ugovorom, sprejme sklep v treh mesecih od prejema ugovora države članice in od zadevne države članice zahteva povrnitev zneska, ki ga je plačala Komisija, skupaj z obrestmi po stopnji, ki velja za druga denarna sredstva, dolgovana v proračun Unije.

Člen 18

Predplačilo arbitražnih stroškov

1. Komisija lahko sprejme sklep, s katerim od zadevne države članice zahteva, da zagotovi plačila finančnih prispevkov v proračun Unije, da se pokrijejo stroški, ki izhajajo iz arbitraže, če meni, da bo država članica dolžna plačati kakršne koli zneske iz arbitražne odločbe v skladu z merili iz člena 3.
2. Če stroške, ki izhajajo iz arbitraže, arbitražno sodišče naloži Uniji, in je zadevna država članica že izvajala periodična plačila teh stroškov, Komisija zagotovi, da se izplačajo državi članici, ki je izvedla predplačilo.

Člen 19

Plačilo s strani države članice

Povračilo ali vplačilo države članice v proračun Unije, da se poravnajo zneski, naloženi z odločbo ali poravnavo, se štejejo kot notranji namenski prejemki v smislu [člena 18 Uredbe Sveta (ES, Euratom) št. 1605/2002 z dne 25. junija 2002 o finančni uredbi, ki se uporablja za splošni proračun Evropskih skupnosti⁹]. Lahko se uporabljajo za kritje odhodkov, ki izhajajo iz sporazumov, sprejetih v skladu s členom 218 Pogodbe, ki zagotavljajo reševanje sporov med vlagatelji in državo ali dodelitev drugim delom proračuna, ki so na začetku zagotavljali kritje zneskov, naloženih z odločbo ali poravnavo, ali kakršnega koli drugega stroška.

POGLAVJE VI

Končne določbe

Člen 20

1. Komisiji pomaga [odbor za sporazume o naložbah, ustanovljen z Uredbo [2010/197 COD]. Navedeni odbor je odbor v smislu Uredbe (EU) št.182/2011.

⁹ Sklicevanja, ki jih nadomestijo sklicevanja na Uredbo Evropskega parlamenta in Sveta o finančnih predpisih, ki veljajo za letni proračun Unije (2010/395(COD)), ko bo sprejeta.

2. Pri sklicevanju na ta odstavek se uporablja člen 4 Uredbe (EU) št. 182/2011.
3. Pri sklicevanju na ta odstavek se uporablja člen 5 Uredbe (EU) št. 182/2011.

Člen 21

Poročilo in revizija

1. Komisija v rednih časovnih presledkih Evropskemu parlamentu in Svetu predloži poročilo o izvajanju te uredbe. Prvo poročilo predloži najpozneje tri leta po začetku veljavnosti te uredbe. Nadaljnja poročila nato predloži vsaka tri leta.
2. Komisija lahko na podlagi ugotovitev Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu skupaj s poročilom iz odstavka 1 predloži predlog za spremembo te uredbe.

Člen 22

Ta uredba začne veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Ta uredba je v celoti zavezujoča in se neposredno uporablja v vseh državah članicah.

V Bruslju,

Za Evropski parlament
Predsednik

Za Svet
Predsednik